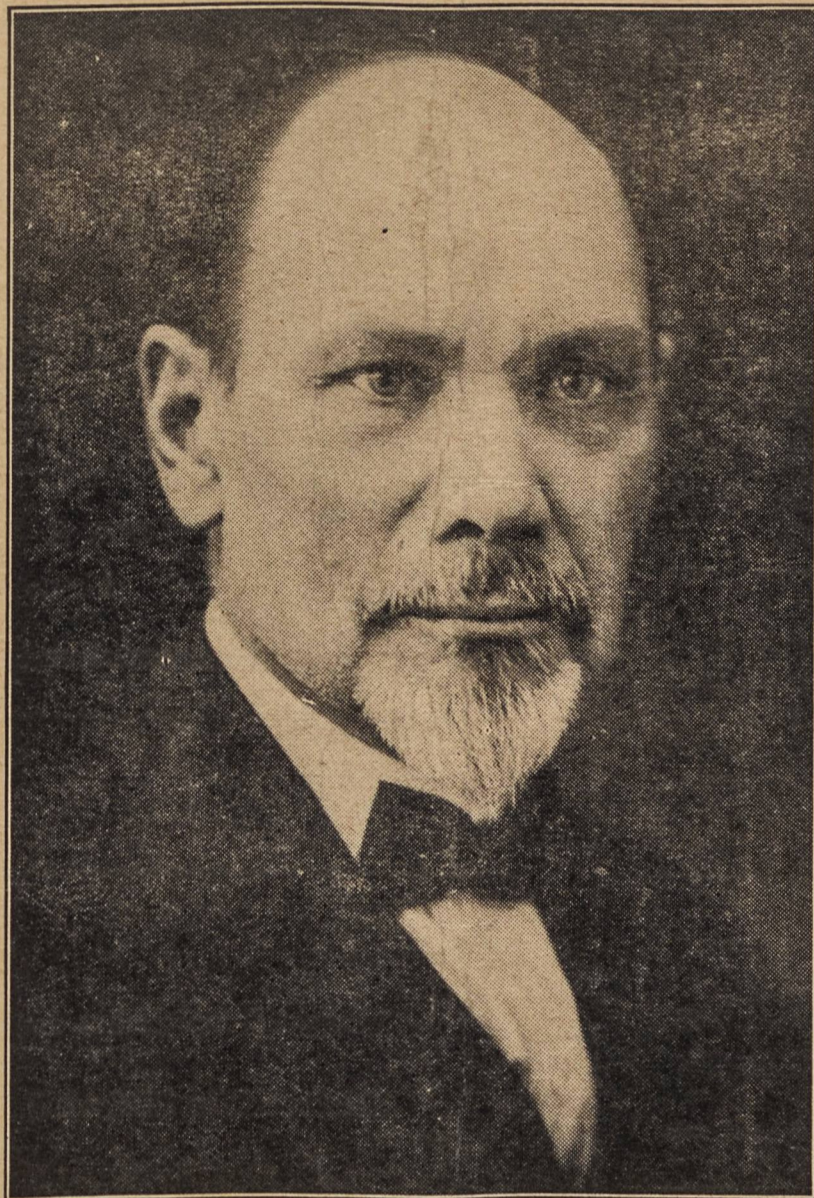

MARGUTIS

A. A. ANTANAS OLSZEWSKI — OLŠAUSKAS

Zilevicius J
166 Park Place
ELIZABETH N J

Cor

MARGUTIS

Published semi-monthly on the
15th and the 30th

ANTANAS VANAGAITIS
Editor-Publisher

Entered as second-class matter at the post office at Chicago, Illinois May 16th, 1928, under the act of March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION PRICE \$2.00 per year, 10 cents per copy. The publisher assumes no responsibility for return of unsolicited manuscript.

MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill.
Phone GROvehill 2242

Adv. Antanas A. Olis
Adv. R. A. Vasalle
Adv. A. Lapinskas
134 North La Salle Street
Room 1308
Telephone RANdolph 0332
CHICAGO, ILL.

Phone CANal 6122

DR. S. BIEŽIS, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West 22nd Street

Valandos: nuo 1—3 ir 7—8 vakare.
Seredomis ir Nedėl. pagal sutartį
Rez. 6631 So. California Ave
Telephone REPUBLIC 7868

Office Tel. HEMlock 5524
Emergency: Call MIDway 0001
Res. Tel. HEMlock 1643

Dr. Albert J. Valibus

PHYSICIAN and SURGEON

Valandos:

Nuo 1 iki 3 ir nuo 6 iki 8 val. vak.
2408 W. 63rd St.

Ofiso ir Res. Tel.:

LAFayette 7020

DR. STANLEY NAIKELIS
PHYSICIAN AND SURGEON

3343 So. Halsted Street

OFISO VALANDOS:

Kasdien, Išskiriant Sekmdienius --
nuo 2 iki 4 val. popiet ir nuo
7 iki 8:30 val. vakarais.

REAL ESTATE**NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS****JOHN PAKEL**

JOHN PAKEL

Statau visokios rūšies naujus namus ant lengvų mėnesinių išmokėjimų. Darau visokį taisymo darbą be jokio cash įmokėjimo ant lengvų mėnesinių išmokėjimų. (Išgavau geriausį atlyginimą iš Fire Insurance Kompanijų dėl taisymo apdegusių namų). Darau paskolas ant naujų ir senų namų ant lengvų mėnesinių išmokėjimų nuo 5 iki 20 metų. Reikale kreipkitės prie

JOHN PAKEL

Insurance and Loans

6816 S. Western Avenue

Phone Grovehill 0306

Kaip Pasigarsinti Per Radio?

Chicagos ir apilinkės Lietuviai

Telefonuokite GROvehill 2242

MARGUTIS

6755 SO. WESTERN AVENUE

MARGUTIS

Foremost Lithuanian Journal
of Music, Folklore and
Humor.
— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs
Covering Homes of a Million
Lithuanians.

ANTANO OLŠAUSKO GYVENIMO APŽVALGA IR NUOPELNAI LIETUVIŲ TAUTAI

Kas yra Antanas Olšauskas, ką jis veikė ir kuo jis pasižymėjo?

VARGINGA JAUNATVĖ IR PRADŽIOS MOKSLAS

Antanas Olšauskas (gimimo metrikoje įrašyta: Antoni Olszewski) gimė 1863 m., birželio 13 d. iš tėvų Juozo ir Marijonos Bujauskaitės, Aštrulių kaime, Liudvinavo valsčiaus, Kalvarijos apskrities (Kalvarijos apskritys dabar įeina į Marijampolės apskritį). Prieš tai jo tėvai buvo stambūs ūkininkai Staviškių kaime, Janavo valsčiaus, Kalvarijos apskrityje. Jų ūkis buvo gražus ir didelis, bet ir jo skolos buvo nemažos; Antano senelis (jo tėvo tėvas) Gavėnui įsiskolino, kad išmokėtų dalis savo vaikams (Antano tėvo broliams). Ši skola reikėjo atmokėti 1863 metais. Antano tėvas pinigų neturėjo, 1863 metais Lietuvoje ėjo sukilimas, lenkmetis, tad šios skolos atmokėjimui niekur nebuvo galima pinigų gauti; todėl Gavėnas už skolą ir atsiėmė iš Antano tėvo ūkį su visais padargais. Antano tėvai buvo priversti išeiti tuščiomis. Tada jie atkeliavo į Aštrulių kaimą ir apsigyveno vieno ūkininko mažytėje trobelėje, kurioje ir Antanas gimė. Čia Antano tėvas turėjo eiti dirbti pas kitus ūkininkus, kad pelnytų duonos sau, žmonai ir 4 vaikams: Agotai 9 metų amžiaus, Marei 6, Magdei 3 ir naujagimiui Antanui. Dirbant pas ūkininką ir kraunant šieną, jis netikėtai buvo šakės įdurtas krūtinėn, gavo kraujo užnuodijimą ir dėl to mirė.

Antanas buvo tada tik 4 mėnesių kūdikis. Motina našlė su ketvertu vaikų neturėjo kuo misti; turėjo grįžti pas savo tėvus Bujauskus Šimulių kaime, Liudvinavo valsčiaus, prieglaudęs prašyti. Ir nors Bujauskai priglaudė ją su vaikais, bet ji, netekusi vyro ir gražaus Staviškių ūkio, paliego ir po poros metų mirė. Vaikai liko Bujauskams auginti. Bujauskai buvo neturtingi, turėjo 40 margų ((22 hektarų) ūkį, su suaugusius sūnus ir vieną dukterį, tad

Antano seserys galėjo pas juos būti, o paaugusios turėjo eiti pas kitus ūkininkus tarnauti, nes Bujauskams buvo per didelė šeimyna maitinti. Antanas liko pas Bujauskus ir sulaukęs 7 metų amžiaus ganė jų žąsis, o paskiau galvijus. Senelė Bujauskienė, sėdėdama prie verpiamojo ratelio, išmokė Antaną abėcėlės. 10 metų Antanas jau mokėjo ir maldaknygę skaityti. Tai buvo Antano pradžios mokykla. Be maldaknygės, pas Bujauskus kitokių knygų nebuvo.

Tad Antanui neteko mokyklos matyti. Bet vasarą, kada Antanas išgydavo galvijus į giraitę, ten rasdavo sau gerą mokyklą. Kaimynų Siručių vaikai lankė Liudvinavo pradžios mokyklą; su jais Antanas drauge ganė. Jie atsinešdavo sūrio, sviesto ar mėsos, įvyniotos į tuos popierius, kuriuos mokykloje vartodavo savo pamokoms. Išvynioję savo valgius, tuos popierius duodavo Antanui, kuris ten rasdavo gražių įvairiausių raštų: dailiraščio (kaligrafijos) pratimų, trumpų pasakaičių, aritmetikos uždavinių ir kt. Siručių vaikai tas "zadačias" (uždavinius) Antanui aiškino ir mokydavo skaityti ir rašyti. Kartais atsinešdavo vadovėlius ir išmokė Antaną rusiškos abėcėlės ir žodžius rašyti rusiškais ir lietuviškais raidėmis. Ir Antanas rašė. Bet rašymui reikalingas popierius, pieštukas ar plunksnakotis su rašalu. Antanas viso to neturėjo ir nusipirkti negalėjo. Tačiau jis išrado "robinzonišką" būdą rašyti ant beržo žievių nusmailinta kieta medžio šakele. . . Toje giraitėje gal būtų nerastum nė vieno beržo, ant kurio nebūtų Antano rašyta. Taip berašinėdamas šipuliuku ant beržo žievių, Antanas išmoko gerai rašyti lietuviškais ir rusiškais raidėmis. Tai buvo Antano Olšausko vienintelė ir paskutinė mokykla, kurią jis savo gyvenime "lankė." Tie Siručių vaikai, iš kurių Antanas išmoko rašyti, yra: Antanas Sirutis gyvena savo ūky Šimulių kaime, Feliksas gyvena savo ūky Dalginės kaime, o Mikas gyvena Marijampolėje ir leidžia knygas ir vieną žurnalą (prieš karą).

Antanas Olšauskas pas Bujauskus dirbo ir ganė iki 20 metų amžiaus, bet jokios algos negavo, (dirbo už išlaikymą, o Bujauskai turėjo net per daug savų darbininkų. Tad Olšauskas pradėjo mąstyti, ką toliau veikti. Bet ką gi kaimė gali veikti? Pas kitą ūkininką bernauti jis nenorėjo, bet joks ūkininkas ir nebūtų jo samdęs, nes 20 metų amžiaus Antanas išrodė 15 metų vaikėzu: buvo mažas, liesas, suskurdęs, — mat, ne pas tėvus augęs. Olšauskas sugalvojo eiti amato mokytis.

DAILIDĖS IR STALIAUS VERSLAS

Kulokų kaime (netoli Bujauskų) gyveno garsus amatininkas Dulskas: dirbdavo gražius kryžius, atnaujindavo bažnyčių altorius, išdrožinėdavo šventųjų statulas, dirbdavo ir gražius namų baldus. Olšauskas atėjo pas jį pasisiūlyti mokiniu. Dulskas jį priėmė.

Po 6 mėnesių meistras gavo atnaujinti Rudaminos bažnyčios altorius ir visą jos vidų. Klebonu buvo kun. Brazaitis. Čia Antanas gavo progos susipažinti su įvairių spalvų dažais, aukšiniu ir t. t. Jam buvo "rojus" . . . Antanas su meistru turėjo klebonijoje švarų kambarį su lova ir gerą maistą.

Dulsko namelis turėjo du kambarius ir priemenę su dviem medžio ir trečia šiaudų siena. Vienam kambariui buvo dirbtuvė, antrame miegodavo meistras su žmona ir kūdikiu. Dulsko 18 metų duktė miegodavo dirbtuvėje ant stovo (varstoto), o Antanas su meistro sūnum aukšte. Ant žemių plona eilutė šiaudų buvo jų lova. Jiedu gulėdavo ant grynų šiaudų ir apsiklodavo savo švarkais. Šiaudai ilgainiui susitrynė, susimaišė su žemėmis; priviso blusų kaip skruzdžių. Jos ir kando abu vaikus: rytą atsikėlusį oda raudonuodavo kaip karmazinas. . . Nors Antanui blusus neleido miegoti, bet jis labai norėjo amato išmokti ir kentė. Bet meistras maža darbo turėjo.

Darbą pabaigus ir namo grįžus, darbo daugiau nebuvo. Antanas vėl grįžo pas Bujauskus. Liudvinavo valsčiaus Žvyniškių kaime atsirado kitas meistras V. Penčyla. Antanas nuėjo pas jį mokytis. Su Penčyla Antanui teko dirbti prie Daukšių bažnyčios altorių atnaujinimo ir padaryti visus naujus baldus klebonijai. Po to Antanas vėl grįžo pas Bujauskus.

Liudvinavo valsčiaus Gulbiniškių kaime buvo garsus dailidė Kazlauskas. Pas jį dirbo net 3 mokiniai. Ir Antanas pas jį darbą gavo. Čia buvo sunkesnis darbas, bet algos jau gavo po 5 rublius mėnesiui. Rudenį darbui pasibaigus, Antanas namo grįžo su 25 rubliais. Koks buvo jo džiaugsmas, pirmą kartą gyvenime tiek pinigų uždirbus ir tai tik per vieną vasarą. Tada jis su dėde Jurgiu Bujausku nuvažiavo Mari-

jampolėn ir pirkosi dailidės amatui reikalingus visus įrankius. Pasidarė sau stovą ir pradėjo savarankiškai dirbti. Keliems namams įstatė langus, duris, grindis, padirbo baldus, vėtyklas (arpas) ir kt.

Išgirdęs, kad kun. Brazaitis, pas kurį jis su Dulsku dirbo, perkeltas iš Rudaminos į Krasnopolį (Seinų apskričio), Antanas parašė jam laišką, klausdamas ar nėra jam kokio darbo. Gavo atsakymą — atvažiuoti. Antanas padirbo klebonijai valgomąjį stalą, kedės, kamodą ir drabužiams spintą, nudažė bažnyčios vidų ir stogą, padirbo naują katafalą, šventoriui naujus vartus ir t. t. Kun. Brazaitis mėgo bites auginti, parsisiųsdino pavyzdžiui vieną naujausio stiliaus avilį ir davė Antanui padirbti tokių 20 avilių. Čia Antanas dirbo ištisus metus. Be to, jis gavo darbo pas kelis turtingesnius parapijonus. Čia tarp lenkų Antanas išbuvo beveik dvejus metus ir lenkų kalbos pramoko.

Antanas pas Bujauskus grįžo su 300 rublių ir dairėsi darbo. Bet Lietuvoje jau buvo per daug tokių meistrų ir visiems darbo neužteko. Antanas ilgai galvojo, ką veikti, ir pagaliau nusprendė keliauti Amerikon geresnės laimės ieškoti.

Amerikoje gyveno Olšausko giminietis Vincas Semsys. Antanas parašė jam laišką, klausdamas, ar jis patartų jam atvažiuoti Amerikon. Semsys atsakė: "Nei patariu, nei ginu. Ir Amerikoje ne visiems gerai ir ne visiems blogai. Jeigu nori — važiuok. Kadangi Semsys Amerikoje gyveno jau 20 metų, tai Antanas įsivaizdavo, kad jis ten jau yra gana praturtėjęs, gal turi kokį didelį dvarą, tai gal pas jį gaus tinkamą tarnybą.

ATVYKIMAS AMERIKON

1889 m. balandžio mėn. Antanas atvyko Amerikon. Atvažiavęs į Plymouth, Pa., rado Semsį laikant aludę (saliūną) arti "Vienybės Lietuvininkų" redakcijos. Nusiminė Antanas, radęs aludę, ne dvarą. Bet Semsys Antaną gražiai priėmė ir priglaudė kaip savą. Po kelių dienų Antanas klausia, ką jis čia galėtų veikti. Semsys atsako, kad čia kitų darbų nėra, vien anglių kasyklos. Kasykloms Antanas buvo per silpnas. Jis viešėjo pas Semsį tris savaites, skaitė laikraščius, kokius rado, ir planavo, ką veikti. Atėjo mintis — mokytis spaudos darbo. Kiek tik pas Semsį rado laikraščių (lietuviškų ir lenkiškų), visiems parašė laiškus, klausdamas, ar priimtų jį spaudos darbo mokytis. Ir po kelių dienų gavo atsakymą iš Chicagos lenkų laikraščio "Gazeta Polska": Atvažiuok. Priimsime." Ilgiau nelaukęs, Antanas sėdo į traukinį, atvažiavo Čikagon (Chicago, Ill.) ir pradėjo dirbti spaustuvėje.

“Gazetą Polską” leido Vladas Dynevičius (prie Noble gatvės arti Milwaukee Ave.). Be laikraščio, jis leido ir įvairaus turinio knygas, daugiausia maldaknyges persispausdindavo. Čia pirmas Olšausko darbas buvo leisti popierių spaustuvėn (book-press feeder). Kada to darbo nebūdavo, tai rinkdavo raides. Algos gavo po 5 dolerius savaitėje. Dirbo ten apie 10 mėnesių. Olšauskas manė, kad jau būtų laikas gauti daugiau, ir kartą paklausė darbdavį, kada gaus didesnę algą. Darbdavys atsakė: “Kai darbą išmoksi, gausi daugiau.” Olšauskas manė, kad jau yra gerai pramokęs ir jau turėtų daugiau gauti. Dėl to jis Dynevičių pametė ir nuėjo dirbti į kito lenkų laikraščio “Dziennik Chicagoški” spaustuvę. Čia jis gavo dirbti akordinį darbą: rinkti raides pagal rankraštį knygai “Historja Polski.” Rankraštis neaiškus, o lenkų kalbos Olšauskas gerai nemokėjo; tad gavęs pirmąją savo korektą, nusigando, tiek daug klaidų pamatęs. Reikėjo ją net po kelis kartus taisyti. Čia Olšauskas uždirbo jau tik 4 dol. su centais savaitėje. Tik dabar Olšauskas suprato, kad spaudos darbo reikia mokytis bent 3-4 metus. Jis nenorėjo tiek daug laiko leisti praktikavimuisi ir metė spaudos darbą.

Toje lenkų apylinkėje, kur Olšauskas dirbo spaustuvėse, buvo daug lenkų namų statytojų (kontraktorių). Kadangi Olšauskas mokėjo dailidės amatą, ėjo ieškoti darbo prie namų statybos. Pas vieną namų statytoją gavo darbą: nugriauti seną medinį namą kieme ir jo vietoj pastatyti ant stulpų naują mūrinį namą. Kol Olšauskas su kitais nugriovė tą namą, buvo visi suodini kaip negrai; o kol išnešiojo į gatvę siauru (tarp dviejų namų) takeliu nugriauto namo lentas ir balkius su daugybe aštrių vinių, tai Olšausko darbiniai drabužiai (overalls) ir marškiniai į skutus suplyšo ir jo pečiai buvo kruvini. Po to reikėjo įstatyti stulpus naujai statomam namui, kasti skystą purvyną gilioj dvokiančio dumblo duobėj; žemės sklypas, kur namas buvo statomas, siaurutėlis, tarp aukštų namų, ir vėjas jo nekludavo, saulė degina; tad karštis ir dvokimas buvo nepakenčiamas. Bet Olšauskas dirbo, kol dailidžių darbas pasibaigė.

Olšauskas moka gražius namų baldus dirbti. Eina į baldų dirbtuves darbo prašyti. Klausia, kokį darbą jis moka. Olšauskas pareiškia: viską. Atsakyta: “We can’t use you” (negalime tamstos panaudoti). Olšauskas eina į kitą dirbtuvę ir ten tas pats klausimas ir atsakymas: “We can’t use you.” Atėjęs į trečią dirbtuvę, Olšauskas mėgino aiškinti ką jis moka, bet trūko anglų kalbos mokėjimo; darbdavys jo ne-suprato. Dabar Olšauskas įsitikrino, kad be anglų kalbos negalima geresnio darbo gauti. Ry-

žosi mokytis anglų kalbos, bet kaip ir kur išmokti? Sumanė išvažiuoti į ūkį, kur negirdės kitos kalbos, tik anglų, tad ir išmoks.

Tarnybos tarpininkas (agentas) už 2 dol. išsiuntė Olšauską į ūkį netoli Barrington, Ill. Čia Olšauskas rado senyvą ūkininką su žmona. Turėjo su vedege (matyka) kornus (kukuruzas) kaupti. Šeimininkas savo vagą kaupia iš lėto, o Olšauskas skubina ir vis atsilieka nuo jo per keletą žingsnių. Sušilo, pailso, vos gali kvėpuoti. Lauko darbas trunka nuo saulėtekio iki saulėleidžio, o vakare Olšauskas dar turi pagirdyti arklius, papjauti jiems šėko, pamelžti karves ir t. t. Baisiausiai nusikankino, bet tikėjosi įprasti. Gal būtų ir įpratęs, jei maistas būtų buvęs žmoniškesnis: nei duonos, nei jokios sriubos; vietoj duonos pašildytas keptuvėj tešlainis iš miltų, keptas kiaušinis arba kiaušienos gabalas ir juoda kava.

Nusikamavęs Olšauskas galvoja ar dar kęsti, ar jau mesti ūkio darbą. Tikėjosi sekmadienį pasilsėti ir pamažu įprasti. Bet sekmadienį jo darbdavys liepia apgenėti medžių šakas ir iš jų padirbti po medžiais suolus; ir vėl netenka pasilsėti. Tad sekmadienio naktį Olšauskas ilgai mąstė ką daryti: mesti, bet kaip? pasisakyti apie tai šeimininkui — gėda. Nusprendė slaptai pabėgti. Susipakavo savo lagaminą ir pro langą išlindęs leidosi bėgti per javus ton pusėn, kur girdėjo traukinius einant. Po dviejų valandų Olšauskas pasiekė geležinkelį ir po pusvalandžio stotį. Bet naktį stotis uždaryta, tamsu, tikieto negalima gauti, traukiniai ateina ir nueina, nesustodami. Sėdėdamas Antanas mąsto: buvęs jo šeimininkas, radęs atidarytą langą, manys, kad Olšauskas apsisivogė, jei pabėgo. . . Ūkininkas atsivys ir radęs stoty Olšauską areštuos kaip vagį. . . Tad reikia iš čia bėgti! Girdi — toli, toli užia kito geležinkelio traukiniai. Ilgiau nelaukęs, bėga į kitą geležinkelį. Kol nubrido per javus į antrą geležinkelį, jau buvo vidudienis. Nuo rasotų javų sušlapo iki pažasčių, o išdžiūvę drabužiai barškėjo. Traukinys ateina, Olšauskas moja ranka, kad sustotų ir jį paimtų, bet traukinys ėjo sau ir nuėjo. . . 2-rą val. popiet stoty pirkto tikieta ir parvažiavo Chicagon.

Nepatogu grįžti į tas spaustuves, kur pirma dirbta. Olšauskas atėjo darbo prašyti lenkų laikraščio “Nowe Życie” spaustuvėje (prie 31-mos ir Morgan gatvių). Čia dirbo tik vienas raidžių rinkėjas Švanek’as, tad ir Olšauskas gavo darbą — rinkti raides. Atlyginimas: 5 dol. savaitėje, maistas ir kambarys. Dirbo čia, kol tas laikraštukas sustojo ėjęs. Olšauskas pasikiau dirbo keliose amerikonių spaustuvėse.

Tai įvyko 1891 metais. (Bus daugiau.)

DĖDYTĖ JERONIMAS RAŠO.

Sveikučiai!

Sveikučiai su Gegutės mėnesiu! Kol mes neturėjome savo kalba spausdinto žodžio, tai gegutės mėnesį vadinom Mojum. Daugelis tautų vadina Gegužį-Mojus, Maj. . . Lietuviai sugalvojo vadint mėnesius daugiau pritaikintais vardais prie metų laiko, o taip pat ir paukščių vardais. Gegužis ir Balandis, turi paukščių vardus. Birželis ir Liepa — medžio vardais. Rugpjūtis, Rugsėjis — rugio grūdo vardas. Spalis — linų išminoms pakrikštytas. Iš linų išmina spalvius. Lapkritys — medžio lapų kritimo mėnuo. Gruodis — kada žemė įšala ir gruodas pasidaro ant paviršiaus. Sausis — sausiasias mėnuo, nes tada ne tik upės, ežerai, bet ir pelkės, balos užšala ir visur sausa. Vasaris — išvasaroja sniegą ir jau visur žymu pavasario artėjimas. Kovas — parskrenda kovai, pirmieji paukščiai. Taigi lietuviai išgalvojo mėnesiams skirtingus vardus, bet jie gerai pritaikinti. Kitų tautų kalboje, mėnesiai neturi tokių užvadinių, nebent lenkų kalboje.

Gegužis Lietuvoje būdavo ypatinai švenčiamas su pamaldom pamaldėlėmis. Vakaraus skaitydavo maldes į Dievo Motiną Mariją, giedodavo litaniją ir kitas Marijos garbei skirtas giesmes. Tie, kurie arti bažnyčios būdavo, eidavo į bažnyčią melstis, o kurie toliau gyveno — namie pasimeldavo. Būnant gražiam orui žmonės susirinkdavo prie Marijos stovylos pas

kryžių ir giedodavo, poteriaudavo savo gimta kalba. Didesniuose miesteliuose, bažnyčiose, tankiausiai meldavosi lenkiškai. Lietuviškai melstis buvo gėda. Mat, lietuviai paeina iš pagonų ir jų kalba negalima melstis. Toks lenkų begėdiškas išniekinimas lietuvių tautos, nors dabar jau kiek "kultūriškesnis," bet vistiek jau lietuvių žemina. Delto ir po šiai dienai, lietuvis nekenčia lenko ir negal jokių būdu su juo sugyventi. Juk yra dar gyvų lietuvių žmonių, kurie nevienas "ragavo" lenkiško bizūno anais vergijos laikais. . . .

Bet geriau aš pasuksiu minčių vežimėlį į kitą kelią. Keista, ar ne? Kartais rašai, rašai ir nurašai — pats nežinai kur. Jauti kad paklydai, lyg ant nežinomo kelio. Turi ieškoti kito, arba tuo pačiu grįžti atgal, iš kur atvažiavai. Tai ot, aš pasuksiu savo arkliuką plunksną atgal, į Gegužės mėnesio kelią. . .

"Kelias — vieškelis mūs, veda tiesiai į namus". . . . taip dainuoja Margučio redaktorius, o tie namai, tai mūsų gimtoji šalė — Lietuva. Kuomet aš rašau jums laiškus, tai vis misliju apie tuos, kurie Lietuvoje gimę ir auge. Su jums daug smagiau pasikalbėti, pasidalinti mintimis ir smagu važiuoti anuo "keliu-vieškeliu," kuris veda į namus. Kada mes maži augom, tai Gegužės mėnesį būdavo smagiausiai. Jau tuo laiku ir ant žolėlės galėjai pasivolioti ir rūkštynių pasivalgyti ir iš pienių vainiką nupint ir su bitelėmis pasidžiaugti. . .

Vakaraus, kai aš mažas buvau, prisedavo skaityti Marijos garbei maldes kas vakarą. Susirinkdavo žmonių būrelis ir visi klausydavo mažiuko "Jeronimuko" skaitant gražią lietuvišką kalbą. Tais laikais, dar prieš spaudos atgavimą, lietuvis negalėjo viešai melstis gimta kalba. Jei bent pas save namie. Bažnyčiose, ypač prie miestelių, "gegužinės" pamaldos buvo laikoma "polckai." Miesčioniukės susirinkdavo giedoti ir giedodavo "polckai." Lietuviai, katrie jausdavosi nuskriausti, neidavo į tokias bažnyčias. Jie geriau namie meldavosi savo gimta kalba — lietuviškai. . .

Ir taip lietuviai pradėjo lietuviškai kalbėti, melstis, ir užsigiedė matyti savo kalboje spausdintą žodį. Neapkentė rusų, neapkentė lenkų, ba jie žemino, niekino lietuvių. Visur kilo nepasitenkinimas. Pradėjo rasti taip vadinami "cicilikai." Jie, žinoma, rėkdavo, šūkavo prieš carą. Jiems rūpėjo nuversti carą ir pasiimti valdžią, ką jie atsiekė tik 1917 metais. Tada Krenskis nuvertė "ciecorių" ir įvedė taip vadinamą "darbininkų ir saldotų" valdžią, katra pateko vėliau į bolševikų rankas. Matot, cicilistai jau buvo pasidalinę į dvi dalis — į menševikus ir į bolševikus. Menševikai, buvo mažesnė grupė, delto vadinosi lietuviškai tariant — "mažamiečiai," o bolševikai — "daugumiečiai." Paskutiniaisiais metais tie bolševikai pradėjo vadintis komunistais. Jie ir šiandien Rusijos žmonės valdo ir tie žmonės nežino kodėl juos valdo, kodėl jie laisvės neturi. Jūs žinot, kad iš Rusijos gyventojams uždrausta išvažiuoti, uždrausta prieš valdžią ką nors sakyti, kritikuoti ir niekas negali be "raudonojo caro" pavelinimo geresnio įsitaisyti. Tik dabar, kada Rusiją užpuolė naciai, tai ruskiai prašydami pagalbos, prižadėjo žmonėms viską, net ir cerkves, bažnyčias leido atidaryti ir tikėjimą praktikuoti. Kada jūs pra-

dėsite prisiminti Nikolaškos caro gadynę, tai palyginę rasite kad dabar Rusijoje toks pat gyvenimas. Tik anais caro laikais ruskis turėjo išpažinti tikėjimą kurio dabar nereikėjo praktikuoti. Caras, tai prieš pabaigą savo valdymo, leido lietuviams spaudą, leido išrinkti į Dūmą atstovus nuo tam tikro skaičiaus gyventojų. Bet niekas nepamačino. Užėjo netikėtai karas, iškilo revoliucija ir "gudbaj" Rusija! Užgimė jos vietoj — Sovietai. Kas bus iš Sovietų — visaip spėliojama. . . .

Na, ale aš vėl paleidau minčių vadeles ir jos išvažiavo galas žino į kokį kelią. Ir vėl reikės atgal grįžt. . .

Palaukit, rodos aš buvau ketinęs parašyti pletkų iš Chicagos lietuviško gyvenimo ir veikimo. Na, tai skaitykite ir klausykite. . .

Chicago — slaunus miestas. Čia gyvena daugiausiai lietuvių. Niekur kitur vienoj krūvoj tiek lietuvių negyvena, kaip Chicagoj. Bet ne tik lietuviai tuomi giriasi, o ir lenkai. Ir jie rokuoja, kad Chicagoj gyvena daugiau lenkų, negu Varšuvoj. Gal ir teisybė. Chicago yra kaip tas "Babelio Bokštas." Kiekvienam bloke girdėsi keletą skirtingų kalbų. Seniau sakydavo, kad northsidėj buvo pilna vokiečių ir jų buvę daugiausiai už visus kitus. Kaip Hitleris pradėjo kamandavot vokiečius Germanijoje, tai Amerikoje vokiečiai pradėjo mažėti. Priežasčių yra keletas. Well. . . Palikim vokiečius su jų "sauerkraut" ir "vurštais," o pasidairykim po lenkų lauką. Lenkai dabar statosi Chicagos valdytojais. Jie nusveria kitų tautiečių balsus ir išrenka valdžią. Pirmiau tokį "macnastj" turėjo vokiečiai, vėliau čekai, o dabar turi lenkai. Bet airiai vistiek ir lenkus valdo. Lenkai turi 55 papapijas, turi daug politikitierių mieste ir šteite. Jie rokuoja, už metų kitų, turės lenką mayorą. Galbūt. Jeigu dabartinis mayoras Kelly atsisakys, gal lenkai sugebės savo tautietį išrinkti, bet vargu bau Kelly atsisakys. O šiaip, kitą išrinkti sunku. Kelly yra mylimas ir populiarus mayoras.

Lenkai pirmą gegužės sekmadienį, surengė savo tautos šventę, arba kaip jie sako "Konstitucijos Dieną." Na, rengė tai rengė. Jie

kasmet rengia. Šįmet kasžin kaip atėjo aniems į galvą lietuviams pasikviest. Ir ne veikėjus, ne Amerikos lietuvius, o Lietuvos; kaip jie rašo "Polish-Lithuanian susaidės" lietuvi-pilietį, kuris tenai visai "nefitino." Juk tai buvo Amerikos Lenkų rengiama šventė, ne Lenkijos piliečių. Tai kokiems galams kviest lietuvis ir dar Lietuvos pilietis! Galėjo pasikviest Leonardą, Pijusą, Leoną ar kitą ką. Bet, pasirodo, kad čia varinėta "politika." Jau senai lenkai nori pasigauti į savo bučių lietuvius. Dabar buvo gera proga paskelbt spaudoje, kad lietuviai eina su lenkais. . .

Lietuviai dar jauni ir politikoj nedaug nusimano. Pakvietė lenkai — eina. Lyg nežino, kad jau tiek ir tiek kartų lenkai yra "apšmutinę" lietuvius politiškai. Turėjo Lietuva bėdos su Klaipėda, su Vilnium ir už biskio, bepolitikaudami lietuviai, būtų patekę po lenkų "locką." Kiek kraujo pralietą kovojant už savo laisvę ties Augustavą, Vareną, Giedraičiais, Švenčionims?! . . . Lietuvis niekad ne užmirš padarytos skriaudos. Tas, kuris turi bent kiek savy tautinės pagarbos, nesiduos už nosies, kaip sako, vedžioti. Koks čia gali būt draugavimas su savo neprieteliu?....

Tai ot, atsirado vienas politikietis, katras pakviestas nuėjo. Nuėjo ne kaipo Chicagos lietuvių atstovas, bet Lietuvos. O lenkai, juk rengė kaip chicagiečiai savo šven-

tę, ne Lenkijos "parlamento" koki nors valdiškieji asmenys. Na ir paplito po visus užkampius lietuviškų kolonijų gandas, apie atgaivinimą "unijos" su lenkais. . . Atsirado ukvatninkų nuvažiuot pažiūrēt kaip ten vienas lietuvis — Lietuvos sūnus, atstovaus savo tautą. Estradoje, tik tas vienas lietuvis sėdėjo. Jį publikai perstatė. Kokia tragikomedija! . . .

Vienas iš daugeliui pažįstamų, chicagietis, socialistų dienraštį aprašydamas štai kaip išsireiškė apie tą mūsų "tautos atstovą": . . .

. . . kada iškilmų vedėjas perstatė prof. . . . tik nusilenkti lenkų publikai, pažymėdamas, kad tai esąs profesorius Kauno universiteto Lietuvoj, tai man pasidarė tiesiog pikta. . . man atrodo, kad lietuvių dalyvavimas tokioje iškilmėje, kur lenkai įžeidžia lietuvių švenčiausias teises į sostinę Vilnių, kurį jie buvo smurtiškai pagrobę nuo lietuvių ir valdė per 19 metų, ir kurio jie dar ir dabar nenori atsižadėti, tai tokioje viešoje iškilmėje, lietuvių dalyvavimas ir atstovavimas Lietuvių Tautinės Tarybos yra nepateisinamas. . . ir t. t. ir t. t.

Ir gerokai "uždrožė" tas lietuvis veikėjas tam dalyvavusiam LTT atstovui. Ir gerai. O ko lenda pas ne sau lygius! Kaip pav., gali ramiai sėdėti tokiose iškilmėse lietuvis ir klausytis tokio turinio prištos telegramos, nuo Lenkijos

JOIN AMERICAN RED CROSS

premiero, kurioje skamba pageidavimas atgauti Lenkijai laisvę nugalint Vokietiją į Poznan, Gdynią, paskui išvaduojant Varšavą, Lvovą, **VILNIŲ**, Krakovą, Katowicius ir t. t. . . . Ot tau ir "uniija," ir pasikvietimas iškilmiauti, ir "politiškas guzas" į kaktą. . .

Daugelis Chicagos lietuvių pasiiktino tokiu Lietuvos piliečio pasielgimu. "Nejaugi iš Lietuvos pabėgo patriotai tik tam, kad sudaryti "uniiją" su lenkais?" — klausia nevienas. . . "Mes džiaugiamės atsiskyre nuo lenkų, o čia atsirado "piršliai," peršantieji mums tą, ko mes nepageidaujame. . ."

Lenkija varu privertė užmegsti diplomatinis santykius su Lietuva. Lietuvos valdžia nenorėdama kivirčių, "pasidavė" tam smurtui, bet kas iš to? Neilgai džiaugėsi lenkai nugalėję lietuvius. Patys pateko po nacių kulkom. Pateko ir . . . žuvo. . . Lietuvis nepavydi Lenkijai atgauti laisvės. Ne! Anaipol, jis trokšta jai tos valandos susilaukti, bet tegul lenkai nesikėsina į Lietuvos sostinę, į lietuvių apgyventas žemes. Lietuvis neišsižadės Vilniaus! Anot Maironio: —

Čia mūsų praeitis.

Čia mūsų ir ateitis! . . .

Neveltui Vaičiūnas su Vanagaičiu dainavo per eilę metų:

Senas Vilnius, mūsų buvo,
Mūsų bus! . . .

Tai ot, koki pletkai pas mus Chicagoje. Kitur yra kitoki, ir pas mus yra kitoki, bet jie neverti popierą gadint. Ot, kada jau visas svietas pradeda kalbėt apie tautos ar valstybės praradimą, tai jau skandalas. O ja, 1 gegužės, vakare klausausi, ogi girdžiu Margutis per radiją kad "užvažiuos" Draugo redaktoriui, kad net styptelėjau nuo krėslo. Matot, koks dalykas. "DRAUGO" red. ir socialistų red., turėjo kokį tai suėjimą ir nutarė paskelbt visam lietuviškam pasauliui, kad jie varde visų Amerikos Lietuvių, pritaria naujai susitvėrusiai LTT ir jos darbeliams. Vienu žodžiu, niekas kitas neturi teisės rūpintis Lietuvos valstybės reikalais, kaip tik tie du "bosai"

(vienas krikščionių demokratų vadas, o kitas socialistų). . . Kaip sykis, ateina pirmoji diena gegužės ir socialistai surengė sau prakalbas. "Draugas" patalpina 1 geg. dienos laidoj skiltyje "Trumpai," šiuos žodžius parašytus red. "L. Š." . . .

. . . GEGUŽĖS MĖNESIO

PIRMOJI. . .

Katalikų pasaulis vadovaujamas Šventojo Tėvo, dideliu susikaupimu pradės maldas už teisingą ir pastovią taiką.

Bet kitas pasaulis — socialistai, komunistai ir jiems panašūs šią dieną sunaudos klasių kovai, kiršinimui vieni antrą, sėjimui tokių sėklų, kurios, jei duodama joms išaugti, priruošia dirvą karams, griaua valstybių santvarkas.

Iš socializmo išaugęs komunizmas, nacizmas ir fašizmas — tai siaubas ryjas tautų laisvę, nepriklausomybę, žmonių laisvę ir gerovę. Tai yra ašarotas ir kraujuo-
tas kelias . . . į pasaulio visišką suirimą.

Kelias į tautų laisvę, taiką ir visuotiną žmonių laimę — krikščionybė. (Draugas No. 102).

Margutis per radio padarė šį patėmijimą, kiek man teko "pasigauti" . . .

. . . . Pasakyta graži teisybė Draugo redaktoriaus. Tik viena nesusprantama. Šios dienos Drauge mes skaitome to redaktoriaus tokį išsireiškimą prieš socializmą, socialistus, o vakar skaitėme po "Amerikos Lietuvių Tarybos" pareiškimu Draugo redaktoriaus parašą sykiu su socialistu "vado" parašu. . . Jeigu Draugo redaktorių įsitikinęs, kad "socializmas griauja valstybių santvarką, ryja tautų laisvę, nepriklausomybę" (Red. pabraukta), tai kam su tokiu "siaubu" draugauti? Jeigu socialistai niekad nebūvo naudingi tautoms

ir valstybėms, kam juos imti į tal-
ką atstatant Lietuvos valstybę?! . .

Taip, maždaug atidrožė Margutis "špyčių" per radiją. Ir gerai padarė. Gal susipras pasekėjai tu "vadų," kad laikas pagalvoti, kuriais keliais einama prie atvadavimo Lietuvos valstybės. Juk Amerikoje mes turime ministrą, konsulus; turime ir kitose valstybėse — Anglijoje, Canadoje, Brazilijoje, Argentinoje, prie Šventojo Tėvo Vatikanė ir kitur. . . Kas reikalauja tos naujos "Polish-Lithuanian Alliance" arba kokio ten "parlamento," kaip mėginama pas mus amerikoniškojo spaudoje skleisti?

Na, ale mano minčių vežimėlis ir vėl kažin kur nuvažiavo. Kiba baigsiu rašyt. Jau kelintą sykį suka ir suka iš kelio. Turbūt pavargu. Reikės pagirdyt ir pašert. . .

Iki kito karto —

Jūsų Jeronimas.

MARGOS ŽINIOS

Tabor Farm rezortas, kurio savininkai yra Juozas ir Mariona Bačiūnai, šauniai praleido "žiedų šventę." Svečių buvo pilnas rezortas. Gegužės 16-17 dd. p. Bačiūnai sukviečia savo draugus švęsti jų "sidabrinio jubiliejaus."

Dail. M. Pavilonis su žmona, tu-
lam laikui apėjo Chikagą ir apsigyvens Detroit, Mich.

Antanas Valašimas lankėsi Marguty geg. 4 d. Buvo atvykęs dirbtuvės reikalais. A. Valašimas išvyko į Buffalo, N. Y. iš Chicagos, per Detroitą. Jis su šeima gyvena Detroitė.

Dain. J. Urbonas jau "žalnierius." Geg. 13 d. jis išvyko Dėdei Samui pasitarnauti su visu ku-
daina, šautuvu, gyvybe! . . .

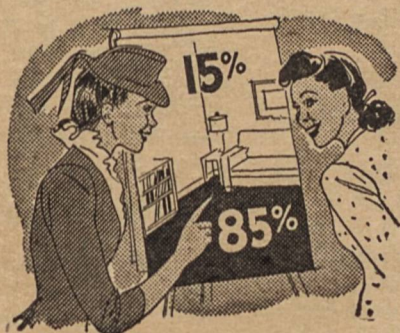
Mr. ir Mrs. Antanas Cukur iš 18 tos kolonijos, mini 25 m. vedybinio gyvenimo sukaktuves geg. 20 d. Sveikinimai nuo Margučio.

ADV. ANTANUI A. OLIUI, mirus jo tėveliui,
reiškia širdingą užuojautos žodį —

MARGUČIO ŠTABAS

Mrs. Burton mokinasi
kaip užlaikyti
savo kaurus

Helen Scott, namų patarėja,
praneša jai įdomių faktų

MRS. BURTON: Ką šie skaitliniai reiškia Miss Scott?

MISS SCOTT: Daugumas moterų rūpinasi tik tomis dulkėmis, kurios sugula ant baldų ir kitose kambario vietose, nes tai lengva matyti. Bet ar žinai, kad apie 85 nuošimčių visų dulkių sugula ant jūsų grindų patiesų arba kauruose?

MRS. BURTON: Šis paveikslas rodo skersvaizdį kaurų.

MISS SCOTT: Tas tiesa, ir tai parodo dar tris paskiras dulkių rūšis, kurios randasi kauruose. Pirmosios dvi mažai kenkia tamstos kaurų vartojimo kokybei. Lengvai nuvalomos paprastu kaurų vartojimui arba net ir su paprasta šluota.

MISS SCOTT: Bet tamstos kaurų vartojimo laiką sutrumpina trečioji dulkių rūšis — giliai įsėdęs purvas ir smilčių dalytės, kurios dažnai stačiai perplaua gaurinius kaurų siūlus. Ši giliai įsėdusi purva ir smiltis galima išimti tik specialiu būdu, vartojant modernią, smarkiai veikiančią elektrikinę dulkių valytoją.

MRS. BURTON: Ar tai taip dirba?

MISS SCOTT: Taip. Kai tamstos dulkių valytojas stumiamas skersai kaurų, jis atskiria gaurus. Ir tą patį kartą ištraukia giliai įsėdusį purvą ir smilčių dalytes stačiai į maišą. Tamstos kaurai tada lieka visiškai švarūs. Tuo būdu tamstos kaurams yra užtikrinta ilgesnis ir patenkinas vartojimas.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Visi Telefonai: RANDolph 1200

SVEIKATOS SKYRIUS

Tvarko

Dr. Steponas Biežis

Paskaitos būna antradieniais

Per radio iš WHFC 9:30 v. v.

VASARAI BESIARTINANT

Vasarai besiartinant kiekvienas privalėtų iš anksto sudaryti planą kaip daugiausia pasinaudoti sveikatos gerovei, nes vasaros laikas yra palankiausias sustiprinti sveikatą. Šiltam sezonui atėjus, kiekvienam atsiranda neišsemiamų galimybių kvėpuoti tyru bei sveiku oru. Gi mūsų geroji saulutė savo gaivinančiais spinduliais maloniai nudažo mūsų odą ypatinga, visiems gerai žinoma spalva, tarsi atžymėdama tuos, kurie suprato ir malonėjo jos sveikatą nešančiais **ultravioletiniais spinduliais**. Žodžiu sakant, vasara, rodos ir yra skirta tam, kad žmonėms suteikti daugiau sveikatos, sustiprinti jų bendrą atsparumą. Užtat reikia pasinaudoti visomis progomis.

Saulė yra mūsų neįkainojama draugė. Vėlesniame pavasary ir vasarą ji esti naudingiausia, nors kartais prisauna gerokai paprakaituoti. Užtat mūsų preiga turi būti jai naudotis kiek tik aplinkybės leidžia. Buvokime saulės spinduliuose kiek tik galima daugiausia. Staigus įdegimas kartais gali būti net pavojingas, ypač silpnesniems. Užtat iš pradžios reikia palengva priprasti iki oda gerokai paruduoja, kuomet jau pavojaus nebeesti. Perilgas buvimas saulėje karštmetį nepatartina, ypač senesniems ir silpniems.

Drabužius reikia dėvėti plonus ir kad jie nevaržytų kūno. Patogumas privalo viršyti madas. Išblyškę vaikai ir sergantieji šalčiu, dažnai turėtų visą vasarą saulės spinduliuose gyventi dėvėdami kuo mažiausia drabužių. Tas labai žymiai sustiprina jų bendrą sveikatą, kas vėliau gelbsti išaugti į stiprus vyrus ir moteris. Tėvai, kurie to nesupranta negali nė įsi-

vaizduoti, kiek daug žalos savo vaikams padaro.

Kartais girdime, kad nuo perkaitimo saulės spinduliais žmonės miršta. Tai iš dalies tiesa. Vienok daugiausia miršta tie, kurie turi silpną širdį ar kokį kitą rimtą nesveikumą. Panašūs žmonės turi būti gana atsargūs dideliuose karščiuose, nuo kurių ir bendrai visi turėtų prisilaikyti tulų atsargumų. Reikia vengti svaiginamųjų gėrimų, persivalgymo, didelio išvargimo ar šiaip jau nepaprasto susijaudinimo, o reikia visados pilnai pailsėti, išsimiegoti. Panašiai elgiantis visai mažai pavojaus ras iš perkaitimo. Gi priepuolio atsitikime, nusilpusį žmogų kuoveikiausia paguldyti į pavėsį, šaltu vandeniu trinti, ledų prie galvos dėti, o jei karštis aukštas, tai net visą ledais apdėti. Nusilpusią širdį, galima stipria kava sustiprinti. **Praėjus** priepuoliui tokis žmogus ateity turi būti labai atsargus.

Maudytis yra naudinga net keilais atžvilgiais, būtent: proga būti tyrame ore, saulės spinduliuose, pasimankštinti beplaukiojant ir pagaliai atsivėdinti karštmetį. Nereikia pamiršti, kad šie malonumai kartais esti sujungti su tulaus pavojais. Kas nemoka plaukti, gali prigerti. Kartais net expertas plaukikas sutinka nelaimę mešlungiui sutraukus koją ar ranką. Viešųjų maudynių susikimšimuose galima odos ligomis apsikrėsti. Mat visokių žmonių ten maudosi. Panašiose vietose ypač reikia vengti, kad per burną ar nosį suteršto vandens neįtraukus, nes galima net ytin rimtomis ligomis apsikrėsti. Įšilusiam niekad nereikia šokti į šaltą vandenį pirm neatsivėdinus.

Valgis vasara privalo būti lengvas. Mėsos ir riebalų reikia vengti. Daržovės, vaisiai ir pienas turi būti pamatinis maistas, kad bereikalo neapsunkinus kūno. Vandens galima gerti kiek troškulys reikalauja, bet niekuomet su ledais ypač gerokai įšilus. Reikia žinoti, kad ledas ir įšilimas niekad neina sveikaton.

Pavasari ir vasarą kiekvienas privalo pilniausiai išnaudoti sustiprinimui savo sveikatos, ypatingai pasinaudojant saulės spinduliais ir tyru oru. Tai galima veik pilnai padaryti, neišvažiavus į tam tikrus rezortus, nes saulė ir tyras oras dar kol kas nieko nekainuoja. Tik reikia pasiryžimo, bei šiek tiek sumanumo, o sveikatos sustiprinimas bus kiekvienam prieinamas.

Aš Jums Pasakysiu. . .

Aš jums pasakysiu
dyvnią pasakėlę
Apie vieną seną,
žilą merguželę.

Ta sena mergelė
labai pikta buvo
Kur tik jinai ėjo
jai visi užkliuvo.
Nors širdis jos plakė,
bet meilė atšalo,
Veidas sus'raukšlėjo,
nosytė pabalo.
Jinai nedėvėjo
kailiukų nei šilko
Ant vyrų žiūrėjo
kaip avis ant vilko.

Dar prieš pačią mirtį
biskį sukrutėjo,
Akelę primerkus
šnaira pažiūrėjo.

Paskutinę meilę
dar sukoncentravo
Bet vargšę mergelę
giltinė pagavo.

Nebėra mergelės
niekam nebekliūva
Jos žila galvelė
po velėna pūva.
Vyrams nebegaila
jie nežėlavoja,
O ant josios kapo
Godai sulapojo.

Pūstapėdis.

**ATNAUJINKIT
PRENUMERATĄ**

DAIŅŲ LITERATŪROS ISTORIJA

IŠ PROF. M. BIRŽIŠKOS RAŠTŲ

(Tęsinys iš Bal. 15 d. Nr.)

Dar didesnio atbalsio Rėzos dainynas susilaukė Didžiosios Lietuvos šviesuomenės tarpe. Jo dainos ne tik išversta lenkų kalba (be to, jos buvo išverstos dar vokiečių ir čekų kalba), bet ir sukėlė norą jas rinkti. Vilniaus universitete susikūrusi žemaičių studentų kuopelė, kuri užsiėmė Lietuvos praeitimi ir lietuvių kalba, susidėmėjo ir dainų. Vilniaus lenkų laikraščiuose ėmė rasti mūsų dainų vertimų, svarbiausias betgi čia darbas buvo poeto Stanevičiaus dainynas, kuriame paskelbta keliosdešimt pačių gražiausiųjų mūsų žemaičių dainų. Kiek vėliau ėmė dainas rinkti ir skelbti žemaičių rašytojai Daukantas, Ivinskis ir Valančius, kuriems padėjo daugelis mūsų prieš 1863 metus šviesuolių, ypačiai kunigų. Vėlesniais laikais pasižymėjo dainų rinkikai: broliai Juškos, Basanavičius, Sabaliauskas. Pagaliau — mūsų mokslą einanti jaunuomenė, kuri surinktasias dainas skelbė savo laikraščiuose „Aušrinėje“ ir „Ateityje“ arba siuntė ir tebesiunčia jas Lietuvių Mokslo Draugijon.

Rėzos dainos padarė išpūdzio ir tai Lietuvos šviesuomenei, kuri lietuviškai nekalbėjo ar bent rašė lenkiškai. Vieni jų ėmė jas rinkti. Čia ypačiai pasižymėjo Jucevičia, kuris surado ir paskelbė nemažai retų, dabar nebeužinamų dainų, kaip štai šokant senobinį kirvio šokį ir kitas. Kiti ėmė jomis sekti savo kūriniuose lenkų kalba. Čia daugiausia pagarsėjo Krašauskis, kuris savo didžiulėje apie Lietuvą knygoje davė taip pat Rėzos dainų bei aiškinimosi apie dainų poeziją. Vilniaus lietuviai neper senai išleido tąją jo apie dainas raštą dviem leidiniam — lenkų kalba ir lietuvių vertime. Taip pat lenkų kalba Krašauskio sukurta „Vitolio raudos“ poėma iš Lietuvos padavimų, pasakų ir dainų. Joje randame ir „Eglę žalčių karalienę“, ir anas Rėzos „saulines“ ir iš kitų knygų paimtas dainas, kurios gražiomis eilėmis pakartotos pirm keliasdešimt metų graudino ir kaitino tautinius mūsų šviesuomenės jausmus. Mūsų gadynei „Vitolio rauda“ yra pasenusi. Jos vietą mums užėmė, taip pat iš mūsų dainų, bet jau lietuvių kalba ir jaunosios Lietuvos sūnaus sukurta, Krėvės „Šarūnas“.

7. Mokslininkų darbai. Rėza dalį tepaskelbė savo turimųjų dainų, spaudai pasirinkdamas gražesniąsias. Stanevičia irgi sakosi vieną teskelbę iš penketo dainų, apleisdamas „vienas del to, jog buvo per daug naujos ir svetimais žodžiais perpildytos; kitas del to, jog be rokundos ir bylos iš dviejų ir trijų dainų sudėtos rodės; kitas del savo statumo nieko sumaningo neturinčias; kitas ant galo del tūleropų priežasčių“. . . Tuo būdu daugelis jo užrašytųjų, bet nepaskelbtųjų dainų žlugo.

Neselmanas paskelbė virš 400 dainų, jų didesnę dalį pasiėmęs iš Rėzos, Stanevičiaus, Daukanto rinkinio ir iš kitų šaltinių. Neselmano dainynas kuriam laikui atstojo daugiau nebegaunamą Rėzos dainyną ir del savo turimųjų dainų apstumo buvo vadinamas „dainų enciklopedija“.

Neselmanas buvo lietuvių kalbos žinovas, leido

betgi dainas neatsižvelgęs į jų įvairią kalbą ir tąją kalbą išlyginęs. Tuo metu ir kiti vokiečių bei kitų tautų kalbininkai ėmėsi dainų rinkti, kaip Rugys, ieškodamies jose medžiagos lietuvių kalbai nagrinėti. Tai buvo Šleikeris, Fortunatovas, Leskynas, Becenbergeris ir kiti. Juos visus betgi pralenkė patys lietuviai — broliai Juškos, Jonas ir ypačiai kun. Antanas, kurio virš pustrėčio tūkstančio dainų 1880-1883 m. išleista dviem leidiniais: „Lietuviškos dainos“ ir „Lietuviškos svotbinės dainos“.

Kun. Juška parodė, kaip reikia rinkti dainos. Kiekvieną jo paskelbtąją dainą turi pažymėtą savo „metriką“: kur ir iš ko girdėta, užrašyta taip, kaip žmonės ją sudainavo — visomis jų kalbos savybėmis. Jo dainynas yra įvairus. Jis neperrinkinėjo dainų kaip Rėza ir Stanevičia, tik skelbė visas, kurias tik gavo. Todel, be meilės, rūpesnio, karo ir kitokių, paprastai dainynuose skelbiamų „gražiųjų“ dainų, jis davė taip pat, pavyzdžiui, piemenų ir vaikų dainų, net stačiotiškų, nepergudrių „dainuškų.“ Be to, jis surinko taip pat, jam mirus dalinai tepaskelbtų, dainoms gaidų. Svarbi taip pat yra jo „Svotbinė rėda vėliuonyčių lietuvių,“ arba Vėliuonos lietuvių vestuvinės apeigos.

Vėliau, Juškos dainynui jau pasirodžius, dar ypatingos reikšmės ėgijo Volterio (latvio) ir ypačiai Niemio (suomio) darbai. Volteris kelias vasaras iš eilios lankėsi Lietuvoje, labiausiai klebonijose ir valsčiaus raštinėse, o ir šiaip pas šviesuolius, rinkdamas iš visur dainas. Tuo būdu jam pavyko surasti daug idėmių, pirm to nežinomų dainų, kurių betgi didžiūma tebeguli dar Petrapilų Geografijos Draugijoje nespausdinta. Niemi važinėjo po Lietuvą prieš pat Didįjį Karą, ypatingai teiraudamasis dainų tose apylinkėse, kurios yra toliau nuo gelžkelių, kur nors pelkėse, giriose, kur žmonės bent kiek yra atsilikę nuo mūsų gadyinės, senovę naikinancio gyvenimo. Tose apylinkėse jis labiausiai dėmėjosi pačių paprasčiausių, kartais dviejų — trijų eilučių, kai kada net suaugusių žmonių jau pamirštų ir tik vaikų ar piemenų tebedainuojamų dainų. Tokių dainų jis nemažai rado ir paskelbė. Jo darbai ypatingai padėjo didelis mūsų dainų mėgėjas ir žinovas kun. Sabaliauskas. Šis labiausiai yra pagarsėjęs, rinkdamas ir aprašydamas baigiančius nykti mūsų senovės muzikos įrankius, kuriais kai kuriose apylinkėse žmonės dainoms tebepritaria. Labai svarbi yra Niemio apie mūsų dainas knyga suomių kalba.

Minėtieji ir kur kas daugiau nepaminėtųjų dainų rinkėjai yra ligi šioliai paskelbę pusaštunto tūkstančio dainų ir jų atmainų ir virš trijų tūkstančių joms gaidų. Daug daugiau betgi, keliolika tūkstančių dar nespausdintų dainų guli Vilniuje, Kaune, Tilžėje, Karaliaučiuje, Petrapilyje ir kitur. Sulyginus su latvių ar estų dainų paskelbtais rinkiniais, tatau vis delto dar neperdaugiausia, nors, pasak žinovų, esame „dainomis turtingiausia tauta.“ Nepriklausomoje tėvynėje gal uoliau jų imsime rinkti.

Dainų vardui visuomenėje sustiprinti nemažai padėjo Miko Petrausko, Stasio Šimkaus ir kitų dainininkų kuopos (korai).

(Bus daugiau.)

INKLINGS - -

by
GEORGE RUDELIS

BUY
WAR
BONDS

BUY
WAR
STAMPS

Chicago Lithuanians mourn the death of **Anton Olszewski**, one of this city's Lithuanian pioneers, a man who has earned the respect and admiration of everyone who knew him. Anton Olszewski died May 10th at the age of 79, a self-educated man who started life with only the barest of necessities, who during that lifetime acquired a sizeable fortune, who in turn used that fortune for the benefit of all Lithuanians, at the time of his death left this world almost as he had entered it, penniless. Read the story of his life elsewhere on these pages, — a tribute to a great Lithuanian.

Another Lithuanian has been appointed to another State of Illinois post: **Attorney Joseph Grish** has been appointed **Lithuanian director** of the foreign division of the **Illinois State Council of Defense**. The appointment was made by **Governor Dwight H. Green**.

Bridgeport is the scene of activity these days, as the **Federal Housing Administration** authorized \$700,000 building program gets under way at **31st and Lituania Avenue**. Old timers of Bridgeport will remember this vicinity as the site of the former "**Gas House**." It seems that the old "**Gas House**" Gang is finally being broken up..... or at least the dirt is being "dug up"..... in a worthwhile manner.

Heard on the radio: In reporting the execution of 16 persons by the Nazis in Vilnius many commentators referred to the city as Vilnius, Poland. **Elmer Davis** (W.B.B.M.) referred to it as Vilnius, Lithuania. We are glad to note that SOME commentators still know their geography, despite the rapidity of changes now taking place in Europe.

"My next letter will be written from Camp," wrote **John Smith Urban**. "I'm being inducted into the Army on May 13th." And thus, another member of the Margutis Staff of entertainers joins the ranks, in defense of America, the land which we all want to keep free.

Want lilac's? Ask the **Mikutis Family** of **Grays Lake, Ill.** They've purchased a new farm near their present one, and it's all covered with lilac bushes. We've had samples and they're beautiful!

Rev. Alexander Baltutis was honored at a banquet at the **Nativity B.V.M. Parish Hall, May 10th**. The occasion — a "triple feature," his 27th Anniversary of Priesthood; his 15th Anniversary as "**Klebonas**;" and his namesday. **Rev. Baltutis** is convalescing after a serious illness which had kept him confined for the longest single period of his life. We sincerely hope his recovery will be complete, and rapid.

Spring is officially here — and we're doubly certain because **Mr. and Mrs. Joseph Bachunas** are celebrating their wedding anniversary again. This, their 25th, also marks the opening of the first season for "**Prospect Point**," their new resort. From now on, whenever we think of the **Bachunas'** hospitality, we'll be thinking of **Tabor Farm**, near **Sodus**, and the new one, **Prospect Point**, near **Grand Rapids**, both in Michigan. Our congratulations!

Lithuanian paintings displayed on Fifth Avenue, in New York! This distinction belongs to **Natalia Jasiukynaitė**, who had her paintings "**Landscape**" and "**Ballinese Dancer**" displayed at the **10th Annual Arthur Schweider Salon Display** in the **Montrose Gallery** from April 27th to May 16th. In all, only 60 paintings were selected for this showing, and two of them belong to a Lithuanian lass.

Kazys Motuzas, the "**Movies from Lithuania**" camera-man, is on tour again. I've heard that he presented a showing of his valuable and interesting "**Tour Through Lithuania**" in **Worcester, Mass.**, on April 26th. He's traveling together with **Peter Deken**, the "**Deksnio Galinga Mostis**" distributor. Wonder how far, and how long their tour will be? Will they reach Chicago?

Wonder where **Mary Gustaitis** is keeping herself these days? She's the girl that formerly wrote "**In The Groove**" for our readers — until her own personal matters started taking up "all" of her spare time. Hm..... could it be?

We've noted by an article in "**Amerikos Lietuvis**" (published in **Worcester, Mass.**) that **Peter Baltrenas**, the wrestler, is following his career in and about Chicago. But a certain person that corresponds with him infrequently, insists that he's in **South Carolina**! The question: "Where is **Peter Baltrenas**?" If he's around Chicago, he must be keeping it a secret!

Barbara Darlys, former **Chicago Civic Opera** soloist who is now residing in **New York**, is still active among Lithuanians. She appeared as guest soloist at a concert arranged in behalf of "**Amerika**," a weekly newspaper published in **Brooklyn**. Her singing is still of the highest caliber, her appearance, as always, is greeted with tremendous applause.

Every druggist in America is now selling **United States War Stamps**! Each **Twenty-Five Cent War Stamp** you buy — sends twelve bullets to America's guns! Buy your War Stamps Today!

ANTON OLSZEWSKI-OLŠAUSKAS

HIS ACCOMPLISHMENTS - HIS IDEALS

(From the book published by Joseph Bachunas in commemoration of his 70th Birthday)

Some people are born with the proverbial "silver spoon" in their mouths, but this was not true of one of Chicago's pioneers, a man who at one time was referred to as being the "Landlord of Bridgeport," but who died almost penniless.

Anton Olszewski was born in Lithuania, June 13th, 1863, just after his parents, Joseph and Marion lost their beautiful estate because they were unable to pay off on the mortgage which then came due. The parents left their estate, seeking shelter with friends in another village, and there, in a small modest cottage, Anton was born, the son of a hard-working farm hand, who had all he could do to earn food and lodging for his wife and three older children. While working in the field one day not much later, Joseph Olszewski was accidentally injured by a pitchfork which stabbed him through the chest, and several days later he died.

The mother, being unable to support her family of 4 children, returned to the farm of her parents, where two years later she died, broken hearted at the untimely death of her husband. The children were cared for by their grandparents, who already had three children of their own, and being poor farmers themselves, it soon became apparent that the older boys would have to seek shelter elsewhere in order to exist.

Anton remained with his grandparents, assisting in the farm work and caring for the animals as best he could. His aged grandmother, while seated before the hearth, spinning yarn, taught him his ABC's. At the age of ten, Anton could read from the family prayerbook, the only book the family possessed.

He never visited a school during his boyhood days, but he knew others that did. In his search for knowledge, he was assisted by the neighbors children who brought their corrected test papers to him, as well as their text books. By constant study, he was able to understand how to work arithmetic problems, how to read, how to spell, from these neighbors children who themselves were learning the same in school. They were his teachers, although they did not know it then. In pursuing his studies it was necessary to have something to write upon, and the young boy had no money with which to buy paper or pencils, or ink. Necessity is the mother of invention. Soon, Anton discovered that he could scrape the bark off of trees and have a smooth surface underneath. He also learned that a piece of hard wood makes a substitute for a pencil. It was not long before most of the trees in the vicinity of his grandfathers farm were barren of bark, and bore strange markings upon them. Those were the "test-papers"

and "examinations" that Anton Olszewski wrote. His friends helped him correct them, and as much as they were able, they assisted him complete his course of study in the only school which he ever knew.

Anton continued working for his grandparents until he reached the age of 20, earning only his food and lodging. At 20, he looked like 15, light-weight and thin. He decided that life as a farmer would never satisfy him, he wanted to become an artisan. He wanted to learn a trade.

He broached the subject to his neighbor, a painter and maker of beautiful wooden crosses, who often was hired to redecorate the insides of churches, as well as the altars. His neighbor consented to teach him, but only six months later did the young man get an opportunity to try his hand at actually working at his prospective trade. After this task was finished, he secured a job "with pay" from another decorator who paid him the princely sum of "5 Rubles" per month! The following winter he returned to his grandparents home with the fortune of 25 Rubles! Imagine, he had earned that fortune during only one summer! Oh what joy!

Soon after his return, he journeyed to a neighboring village and purchased the "tools" of his "profession." With these he began a series of "jobs" for his neighbors. Hearing that the Pastor of the church which he had already helped decorate was being transferred to another church, Anton wrote to him and asked for work. Rev. Brazaitis consented, and gave him enough work to keep him busy for an entire year. Following the completion of that "job," he secured employment from many of the parishioners, and that took up two more years. Returning to his home with his 3 years earnings, he had 300 rubles.

Searching for more work, Anton could not find it, due to the fact that there were then many such artisans as himself, and not enough work for all. What to do? With the fortune of 300 rubles at his command, he decided to seek his fortune in America, the land of opportunity, of which he had heard a great deal. Quickly, once he made up his mind to come, he corresponded with a relative in America and sought his advice. His relative wrote: "I don't advise you to come — I don't advise you not to come. America is not good for everyone, nor is it bad for everyone. If you want to come — come!" That was encouragement enough for Anton. After all, had not his relative been living in America for more than 20 years? If he were able to "make a go of it," why not Anton, too? He would go.

(To be continued)

Rašo Pūstapėdis.

HOT DOGS

Visa bėda lietuviams yra tame, kad tautelė mažytė, o norinčiais būt jos valdininkais — devynios galybės. Bet nei vienas iš jų nesiveržė, kad gauti darbą už kiemsargį.

☆

Komunistai įsivoliojo į Hitlerio smalą. Dabar norėdami nuo žmonių paslėpti pradėjo nuo savęs krapštyti ir ant kitų drapstyti ir šaukti; "Žiūrėkit Hitlerio agentai eina prieš demokratiją!"

☆

Chicagoj, tavorščiai kaip pamato majorą Kelly tai rankom ploja ir dantimis griežia. Mat rankų plojimas reiškia simpatiją, o dantų griežimas reiškia: Kad turėtų progą tai nukastų jam nosį.

☆

"Dr." Pjuša yra pasakęs; "Pasirodo, kad Julius Smetonukas yra ganęs Lietuvoj kiaules, nes piemenišką kalbą vartoja." Nebloga žinia, kad Lietuvos prezidento sūnus ganė kiaules. Pasirodo, kad ne buržujaus vaikas. O "dr." Pjuša neganė kiaulių. Jis yra buožės vaikas.

☆

Mes pusėtinai pripratę manyti, kad daug žinom. Bet, kad mes užsimirštume viską ką žinom, o žinotume tą, ką mes nežinom, tai bent galėtume kuom pasigirti!

☆

Jeigu žmogus truputį "kukų," tai nėra pavydo, nes taip apsigimęs, bet kuomet žmogus "skystas," tai geriau, kad būtų "kukų." Chicagoj yra toks "skystas" žmogus, kuris negali atskirti "mergos nuo lakštingalos. Kuomet merga dainuoja, tai jis sako, kad lakštutė. "Lakštutė" tik mažus kirminukus lesa, o jo įsivaizduojanti lakštutė sulesia visą svarą "pork čiapo."

Geriausio Lietuvos patrijotai, tai kaimo ūkininkai. Kitaip sakant paprasti artotai. Jie gerbia savo šalį, už ją kariauja ir niekam neparsiduoda. Bet nekurie mūs vadinami "taligentai" tai spekuliuoja su tauta kaip čigonas su vogtu arkliu. Vieni tempia pas rusus, kiti pas vokiečius, treči pas apskurčius lenkus.

☆

Šventas Raštas sako: "Kristus mirė neturtingas ir ant kryžiaus." Bet dabar nekurie Kristaus pasekėjai miršta ant pinigų maišo. . .

☆

Yra pasakyta, Paukščiai turi lizdus, žvėreliai turi urvus, o sūnus žmogaus, neturi kur galvos priglausti. Bet kaip dabartiniu laiku gal ir būs kur galvą priglausti. Tik kas iš to, kad į kojas šaudo iš kulkosvaidžių.

☆

Dar nekurie žmonės ir šiandien kartoja, kad Rusija turinti tokių paslaptinių dalykų ką žmonės negali sužinoti. Juk jau metai, kaip rusai kariauja ir tos "paslaptys" yra žinomos. Tik ot visa paslaptis, kad žmonės nežino ko rusai neturi. . .

☆

Sakoma, kad bambanešis suvis skirtingos rūšies orlaivis negu pasazierinis. Bet pagal mano "pilvazopiją, tai kiekvienas orlaivis yra "bambanešis," jeigu tik orlaivis yra žmogus.

☆

Sako, Hitleris atidėjo savo ofensyvą ant ateinančios žiemos. Mat jam gerai pavyko praeitą žiemą, tai jis mano, kad ir ateinančią žiemą pasiseks. Sako, Vokietijos kareiviai žiemą kaip sušala, tai nei kulka neįlenda. Atšoka kaip nuo akmens. Ir valgydyt nereik. . .

☆

Ant kiek teko girdėt, tai vienas "Propesorius" turi gerą pažintį su geografija. Tai rodos, turėtų žinot, kad Vilnius randasi Lietuvos teritorijoje, o ne Lenkijos. Ir jeigu lenkai dar vis nenustoja savinėsi Vilnių, kurių galų prie lenkų laizytis? Ar tam, kad būti Jagielos ainiais?

☆

Kasžin kodėl žemaičiai išsimokino rašyme vartot amerikonišką metodą. Jie rašo; Pagalys, balkis, ban-

ka, anglis, Amerika, pasaka ir t. t. O skaito: Pogalis, bolkis, bonka, onglis, Omerika, posaka. . . Pasirodo, kad prigimtį tai nei mokslas nepriveikia.

☆

Tik sakysiu koki tie vaikai geri dėl savo tėvų. Jie kartais išmeta tėvus už apikaklės per duris ir tėvai turi glaustis pas svetimus. Bet kaip ateina Motinos Diena, tai tie vaikai moka labai graudingas eiles parašyti apie motinas. Sako kaip vilkas apdraskęs avies kailį užtraukia "serenedą". . .

☆

Ant kiek aš suprantu, tai Japonija apsidžiaugs su Pilipinų salom kaip apsidžiaugė Muselinis su Etiopija. Užtruko metus laiko pakol jis įlindo, o Anglija į tris mėnesius "makaronus" išgraibstė. . .

☆

Žmonės vieni kitų klausia kaip ilgai šis karas tęsis. Aš galėčiau pasakyt taip: Tęsimas priklausys nuo gumo. Nes be gumo niekas per ilgai negali tęstis. Kartais trūksta arba plyšta. . .

TIK NESNAUSKIM

Tik nesnauskim, linksmi būkim
Kol dar akys žiba!
Pakol nosis raudonuoja
Ir liežuvis kliba.

Išsigerkim, padainuokim —
Kol dar gyvi esam,
Pakol kumpj ir "pork čiapa,"
Kasdien dar vis lesam.

Nebus laiko kaip pašėsim
Ir dantų neteksim —
Bulves trinsim, košę ėsim
"Steiko" jau nekepsim. . .
Alų, snapšą ir nekrantę,
Gal dar vis nurysim.
Bus iškrypę senos kojos —
Jaunų nepavysim. . .

Senos akys mažai mato
Ir ausim negirdi,
Jaunos mergos tuoj pasako:
"Dėde, grabu smirdi". . .

Tat nesnauskim turint laiko
Klumpakoji šoksime!
Plaukai slenka, nesilaiko —
Nieko neatbokim! . . .

Pasigriebęs storą "ciocę,"
Sukis kaip jauniklis.
Pirstai lenda kaip į košę,
Bet ir tu jau plikis.

Kaip ateis mums sunkios dienos,
Jau šokt negalėsime,
Susirietę palei pečių,
Per dienas stenėsime. . .

Pūstapėdis.

V V V V V V V V V V V V V V V V V V V

ATIDARYTAS

PEOPLES GAS

MAITINIMO
CENTRAS

Suorganizuota interesuose Nacio-
nalio Maitinimo Programo prie
ofiso Defense Health and Welfare
Service —

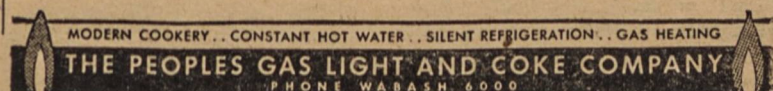
Paul V. McNutt, Direktorius

* Kadangi sveikata kiekvieno dirban-
čio vyro ir moters priklauso nuo tin-
kamo maisto, kiekviena patriotiška šei-
mininkė stengiasi prisidėti su savo
dalia Amerikai paduodama maistingus
gerai balansuotus valgius.

Kad pagelbėjus Chicagos moterims
išspręsti maitinimo problemas žemo-
mis kainomis, Peoples Gas suorganiza-
vo Maitinimo Centrą. Čia jūs galite
gauti naudingų patarimų, kaip Pirkti,
Pasidėti, Prirengti, Virti ir Paduoti
karo laiko maistą. Už šį patarnavimą
nereikia nieko mokėti.

Jūs esate kviečiamos pasinaudoti dy-
kai Peoples Gas Maitinimo Centru.
Atvykit ir gaukit visus jums reikalin-
gus patarimus, kaip už savo dolerius
nupirkti daugiausiai maisto ... kaip
paruošti energiją būdavojančią, gerai
balansuotą valgį.

PIRKIT U. S. DEFENSE SAVINGS STAMPS
ARTIMIAUSIAM PEOPLES GAS OFISE

LAIMĖS KALENDORIUS

(Juokingai Teisingas)

Gegužės Mėnuo

Diena Kokia tavo laimė?

1. Viskas tau seksis kaip iš pyp-
kės.
2. Mokykis amato.
3. Nesvajok apie laimingą gyve-
nimą. Dirbk.
4. Mylėsi tokį, kokio nesitiki.
Greit nesiženyk.
5. Tavo jaunystė laiminga.
6. Tik tau galima viskas atsiekti.
7. Buk darbštus kaip skruzdė.
8. Mokslas padarys laimingu.
9. Būsi dailaus apsiėjimo ir gra-
žus.
10. Sulauksi didelę šeimyną.
11. Nesivaikyk madas. Skaityk ge-
ras knygas.
12. Galėsi būti garsingas asmuo.
13. Viską mėginsi, niekas nesi-
seks. Senatvėj bus gerai.
14. Merginos nemylės. Merginos
bus labai meilios.
15. Skūpus kaip "skatčmanas" bū-
si iki grabo lentos.
16. Jaunas apsivesi, vargelį varg-
si.
17. Kelionėse saugokis užpuolikų.
18. Lavink savo protą. Turėsi pa-
linkimą į mokslą.
19. Mylėsi daile, ale gyvenisi var-
gingai.
20. Tavo laimė darbe.
21. Meilė ir laimė persekios visą
gyvenimą.
22. Turėsi daug rūpesčių.
23. Saugokis piktų liežuvių, kurie
tau gali pastoti kelią į laimę.
24. Nesidžiaug mažais pasiseki-
mais.
25. Tik rimtumas atneš tau lai-
mingą gyvenimą.
26. Bites augink. Viskas po tru-
putį seksis.
27. Nepirk ūkio ir negyvenk ja-
me. Eik mokslus.
28. Alkoholis pražudys tavo. Ne-
imk nei į burną.
29. Gyvulių bizny seksis. Gali
ūkininkauti.
30. Nedraugauk su ištvirtimu.
31. Sulauksi žilos senatvės. Būsi
garbingas.

IŠ "JAUNOSIOS LIETUVOS" VEIKIMO

Ši skyrių veda Balys Armoška.

ŽINOKIME, KĄ PASIŽADAME.

Gyvenimas jau taip surėdytas, kad žmonės savo tarpe palaikydami santykius, dažnai turi pažadėti žodžiu tą ar tą atlikti, vienaip ar kitaip daryti ir nedaryti. Stambesnieji įvairių darbų atlikimo pasižadėjimai daromi raštu. Tai yra garantija, kad pažadas bus tikrai įvykdytas. Tačiau smulkiuose, kasdieniniuose reikaluose negi galima rašyti sutartis; čia tenka pasi-
kliauti žodžiu.

Kiekvienoje apylinkėje rasi žmonių, kuriuos visi gerbia. Tai tokie žmonės, kurie savo duotą žodį visuomet išlaikys. Išlaikys jie žodį ne todėl, kad jie būtų antžmogiai ir pasikviestų į talką patamsių dvasias, bet todėl kad jie nežada to, ko įvykdyti negali. Prieš ką pažadėdami, duodami žodį, gerai apgalvoja, ar jų jėgoms tą pažadą išpildyti. Jie laikosi posakio: "Devynis kartus matuok, dešimtą kirpk." Ir laikymasis to posakio jiems suteikia garbę.

Istorija rašo, kad kunigaikštis Kęstutis prieš puldamas priešus, visuomet pranešdavo, kad jie tuomet ir tuomet jo lauktų. Ir jis nėra nei karto priešų apvylęs. Žadėtu laiku su savo kariuomene pasirodydavo priešams ir puldavo juos lyg audra. Toks Kęstutis elgėsi kėlė pagarbą kryžiuočių ir kitų Lietuvos priešų tarpe. Kai Kęstutis Jagaila nužudė, kryžiuočiai jo nuosirdžiai gailėjo si ir piktinosi tokiu Jagailos elgesiu. Taigi žodžio pildymas ir jo vykdymas kelia pagarbą.

Ir mes jaunieji lietuviai, turėtume branginti savo žodį. Mes turime būti pavyzdžiu kitiems, o pavyzdžiu galėsime būti tik tada, kada mokėsime pažadėtą išpildyti. Duotas žodis gali tęstis ilgus metus, bet jis negali neišpildytas likti.

Kartą į vieną Paryžiaus krautuvę įėjo jaunas vaikelis. Jis krautuvininko paprašė paskolinti dvidešimt frankų. Vaikelio veide ir akyse tokios pasiryžimo ir tvirtos valios ugnys, kad krautuvininkas išėmė 20 frankų ir padavė jam. Šis gražiai padėkojęs pasakė, kad su tuo dvidešimt frankų, jis pradėsias gyvenimą kurti o kai praturtėsias, tai pusė to, ką uždirbo, pasidaly-

sias su krautuvininku. Po to prabėgo eilė metų. Krautuvininkas tai užmiršo. Todėl labai nustebė, kai vieną dieną į jo krautuvę įėjo gražus ponas stora knyga nešinas. Tas ponas padėjo ant stalo knygą ir pusę milijono frankų čekį ir tarė:

— Jūs atsimenate tą vaikėlį, kuris iš jūsų pasiskolino 20 frankų. Tas vaikelis esu aš ir šiandien gražinu skolą. Štai, pagal įmonės apyskaitos knygas tamstai priklausė pusė milijono frankų. Paimkite čekį.

Krautuvininkas griežtai atsakė nuo pinigų. Jis sakėsi nieko neatsimenąs, be to, jei davęs 20 frankų, tai juos dovanojęs, o ne pasiskolinęs.

Kitą dieną krautuvininkas gavo labai brangią dovaną ir raštelį, kuriame dovanos davėjas rašė, kad krautuvininkas nuo dovanos atsisakytų neturi teisės.

Šis pavyzdys aiškiai parodo, kad žodis visuomet turi būti branginamas. Jo išpildymas gali tęstis neribotam laikam, bet žodžio davėjas prieš savo sąžinę turi jaustis kaltas, kad to žodžio dar neišpildė, ir stengtis jį išpildyti.

"Kas lengvai žada, tas sunkiai duoda," sako sena žmonių patarlė. Mes lietuviai ypatingai turėtume tą mintį giliai įsidėti į savo sąžinės jausmą, kad mus, kitataučiai ir net priešai, kaip tą kunigaikštį Kęstutį kad gerbtų. Daug mes žadame aukotis, dirbti ir veikti, lietuvių naudai, paverptos tėvynės gelbėjimui, bet dėja daugelis pažadų lieka nusivylimu. Taigi duodami pažado žodį, apgalvokime kad tai darome ne paniekai savo asmenybei, bet teisingumui, sąžinės ramumui ir ištesėjimą, tą ko tavo artimas reikalauja.

Mūsų jaunųjų lietuvių, gyvenimo reikaluose, organizacijos darbuotėje. Jei tarėme žodį kad tą atliksime, kad būsime veiklus nariai, pasiimtą darbą ar pareigą išpildysime. Ir jei pažadas padarytas savo norų ir apgalvojus, tai negarbinga jo neįvykdyti. Nes tai nusivylimas tavo vienminčių tavi, skriauda organizacijai. Taigi visuomet duotas žodis turi būti branginamas, o kada pažadai bus vykdomi tai bus veiksmas, pasekmingumas ir laiminga ateitis.

B. Gediminas.

Pastabos

Antanas Olszewskis mirė geg. 10 d. 1942, 5:30 vakare, sulaukęs 79 metų amžiaus.

Paliko dideliame nuliūdime sūnų adv. Antaną Olį, marčią Verną ir daug kitų giminių.

Palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse geg. 15 d. 1942.

Laidotuvėms patarnavo direkt. Ant. M. Phillips.

Karo eiga pasiekė gana didelio laipsnio. Jaunieji, vieni išvažiuoja, kiti laukia pašaukimo. Mūsų namuose pasilikusiųjų priedermė yra kuodaugiausiai pirkti Karo Bonų ir ženklų. Tuomi padėsime ne tik kariuomenei, bet ir savo broliams Lietuvoje. Kariuomenėje jau yra ir "Jaunosios Lietuvos" Organizacijos narių būtent: **Albertas Raugelis** ir **Bruno Katauskas**. Iš Alberto paskutiniu laiku nieko negaunama, kur ir kaip jis yra. Taip-gi nežinoma kur išsiųstas ir Bruno. Dėdei Samui reikalinga visokeriopa pagalba, kad išgelbėti Pasaulį iš žiaurių diktatoriškų nagų. Stosime į kovą visi! Ateis laikas kad ir vėl sužibės skaisčiai saulutė, kada vėl bus lygūs vienas kitam ir, demokratija ims viršų sutriuškindama žmonijos pavergėjus!...

Būtų žingeidu išgirsti: Koks lietuvių nuosimtis pritartų sudaryti "uniją" su lenkais!

Nesenai Chicagoje lenkai šventė savo Konstitucijos dieną. Vienas iš Lietuvos nesenai atvykusių, profesorius, dalyvavo tose iškilmėse. Kad nebuvo duota jam tarti žodis, o tik nusilenkti, tas parodė kiek "svarbus" asmuo tas profesorius yra lenkams. (Kaip "Chicago Herald American" paduoda, minimasis profesorius atstovavo "Lietuvių Tautinę Tarybą.") Kuomet buvo skaityta telegrama sveikinimo iš gen. Sikorskio, kurioje sakoma kad kelias į Lenkijos Nepriklausomybę bus tiesiamas per Vilnių, tai tas profesorius tikrai barzdele sau pasikrapstė ir daugiau nieko. Labai gražus pavyzdys! Mes čia gyvenantieji — seniau atvykusieji, daugiau sugebame parodyti savo patriotiškumą mūsų senai tėvynei Lietuvai tačiau, tie, kurie karui prasidėjus atvyko, tiems tai rūpi, gali būti daugiau savo, negu Lietuvos ateitis.

VILNIUN TRAUK!

F. Kirša

A. Vanagaitis

mu.su ga.lios laužo ke.lia Vil.niaus link, Vil.niaus link šiandien mir.ti.

ar gy.ven.ti - pa.si.rink, pa.si.rink Jė.gu no.ri gy.vas buti Vil.niun Jė.gu ne, iš mūsų tarpo iš.si.

trauk trauk Vil.niun, Vil.niun, Vil.niun trauk Pa.si.trauk Jė.gu ne, tai pa.si.trauk - Pa.si.trauk

Gali būti, kad krikdemai" mano, jog per lenkus bus atsteigta jiems, Lietuvos "Priklausomybė." Mūsų visos viltys gali būti tikrai Sąvienytų Tautų laimėjime, o ne

vienos ar kitos grupelės susitarimuose. Juk šiandien lenkai taip pat sėdi ant tokios pat šakos kaip ir mes, lietuviai. Bet kur mūsų vieningumas?

Kiek čia laiko atgal pasitraukė iš gyvųjų tarpo Antanas Kaspulis ir kiti senesnieji patriotai lietuviai. Taip senesnioji mūsų veikėjų karta kasdien mažėja. B. A.

MAŽŪJŲ SKAITYMAI.

KAS PASIDARO IŠ AKMENS.

Koks kietas akmuo, o betgi jis gali pavirsti minkšta puria žeme. Įdomu juk, kaip tatau nutinka? Pažiūrėkime, kaip gamta atlieka šį darbą.

Prisistatykite sau, karštą vasaros dieną saulė įkaitino akmenį, tuo tarpu staiga pradėjo lyti. Ir kas pasidarė? Panašiai kaip karštą stiklą kad užteškiame šaltu vandeniu: akmuo sproginėja, randas plyšelių. Žiemą tuose plyšeliuose vanduo šaldamas į ledą didėja ir plėšo akmenį.

Kas yra buvęs kalnuose ar akmenų laužyklose, tas matė ledo atplėštų akmenų ir jų skeliaudrų. Akmenis ir jų skeliaudros savo keliu sproginėja. Taigi matote, kaip vanduo trupina akmenis. Be to, vanduo tarytum susidėjęs su oru ėda akmenis kiek panašiai, kaip rūdys geležį ėda. Kai akmuo tomel lyja ir tomel džiūsta, pasidaro minkštesnis ir ima byrėti.

Suprantate dabar, kodėl mūsų akmenų paviršius tokios tamsios, suaižėjusios, nebegrynos ir minkštesnės; jos galima net vinimi įdrėksti. Ir visa tat šilimos, vandens ir oro darbai. Prieš tas galybes akmuo negali atsitūrėti ir pamaži byra. Moliniai akmenys pavirsta moliu, putnagai ir smiltiniai akmenys — smiltimis, klintys — kalkiais.

Juodžemis. Ant byrančių akmenų ilgai nei pradeda augti samanos, žolės, o kur-ne-kur medeliukai. Augalai savo šaknimis dar labiau naikina akmenis. Kai augalų šaknys ant akmenų supūva, randas juodžemio; tame juodžemyje augalai dar didesni išauga ir dar labiau drasko akmenį. Kai šie augalai supūva — juodžemio sluoksnis dar padidėja. Tų puvenų daugina dar paukščiai savo mėšlu, nu nykę vabzdžiai savo kūnais. (Kaip?) Taip juodžemio sluoksnis kas metai eina didyn ir didyn, o akmeniui — blogyn. Patyrinėkit tat patys: pažiūrėkite ant laukų akmenų juodžemio sluoksnio.

Puvenos susimaišiusios su moliu, smiltimis ar kalkiais sudaro dirvožemį. Žiūrėdami dirvožemį pro mikroskopą randa jame molio, smilčių, kalkių ir daug augalų ir gyvulių supuvusių liekanų.

Smėlys tas pat kaip ir grūstas akmuo. Pro mikroskopą žiūrėdami pamatytume, kad smėlį sudaro ma-

žutės įvairių mineralų kruopelytės — putnago, molakmenio, klinties, žėručio. Pats grynasis baltasis smėlys — putnago grūdėlių.

Labai dažnai tenka matyti geltonų ir raudonų smėlių. Jų spalva randas nuo geležies rūdžių priemaišų. Įsipilkime tokio smėlio į tvirtą actą. Actas smėliui nieko nepadaro, bet pats geltonai nusidauro nuo geležies.

Smėlinės dirvos labai lengvos, jos veikia nuleidžia vandenį į žemes, todėl negeros javams auginti. Betgi įtreštuose smėlynuose javai labai gerai auga.

Molis. Molio yra raudono, pilko, žalio, balto ir kt. Molis labai goudžiai geria vandenį. Vandens prisigėręs molis rondas glitus ir jau nebeleidžia pro save vandens. Todėl molynėse reikia kasti griovių vandeniui nuleisti, nes vanduo, negalėdamas prasisunkti pro molį, veikia permerkia dirvožemį ir pūdo javus.

Nuo didelio karščio molis sproginėja, pleišėja. Molynės — negeros žemės, jos veikia išdžiūsta ir nebegalima jarti, be to, sproginėdamos plėšo javų šaknis. Kai į molį prideda smilčių ar durpių, dirva labai pasitaiso.

Išminkytas molis valkus, geras lipdyti, o išdegtas pasidaro kietas, neleidžia ir nebijo vandens. Molis — labai pravartus žmonėms daiktas. Ką dirba iš jo?

Smilčius — sudarytas atskirų smiltelių, kalkiais, moliu ar šiaip cementais suklejuotų.

Smilčius pasidarė giliai žemėse iš smėlio klotų. Į tuos smėlio klotus kartu su vandeniu prasisunkia klejuojamų dumblių ir sulipdo atskiras smilteles, o viršutiniai žemių sluoksniai jas suslėgia ir akmeniu padaro.

Smilčiai ne vienokio kiečio. Kietuosius vartoja girnoms, o minkštuosius — tekėlams ir galastuvams dirbti. Be to, smilčių vartoją gatvėms grįsti ir mūrams mūryti.

Smilčių yra tokios pat spalvos kaip ir smėlio, iš kurio jie pasidarė — baltų, pilkų, geltonų, rudų.

Dabar žmonės vartoja ir dirbtinius smilčius. Dirba taip: iš kalkių ir smėlio padaro minklą, iš jos pridirba plytų, tas plytas mašinomis be galo didžiai suspaudžia, — ir pasidaro akmuo. Dirbtasis smilčius nėra kietesnis už gamtinius, bet mūruose laiko geriau kaip plytos.

STASYS LITVINAS

sako:

Pavasaris jau čia. Aptaisykit namą! Lentos, Balkiai, Durys, Langai ir visokia medžiaga. Kreipkitės į —

Carr-Moody Lumber Co.

3039 S. Halsted St. VICTORY 1272
Chicago, Ill.

SANDARA

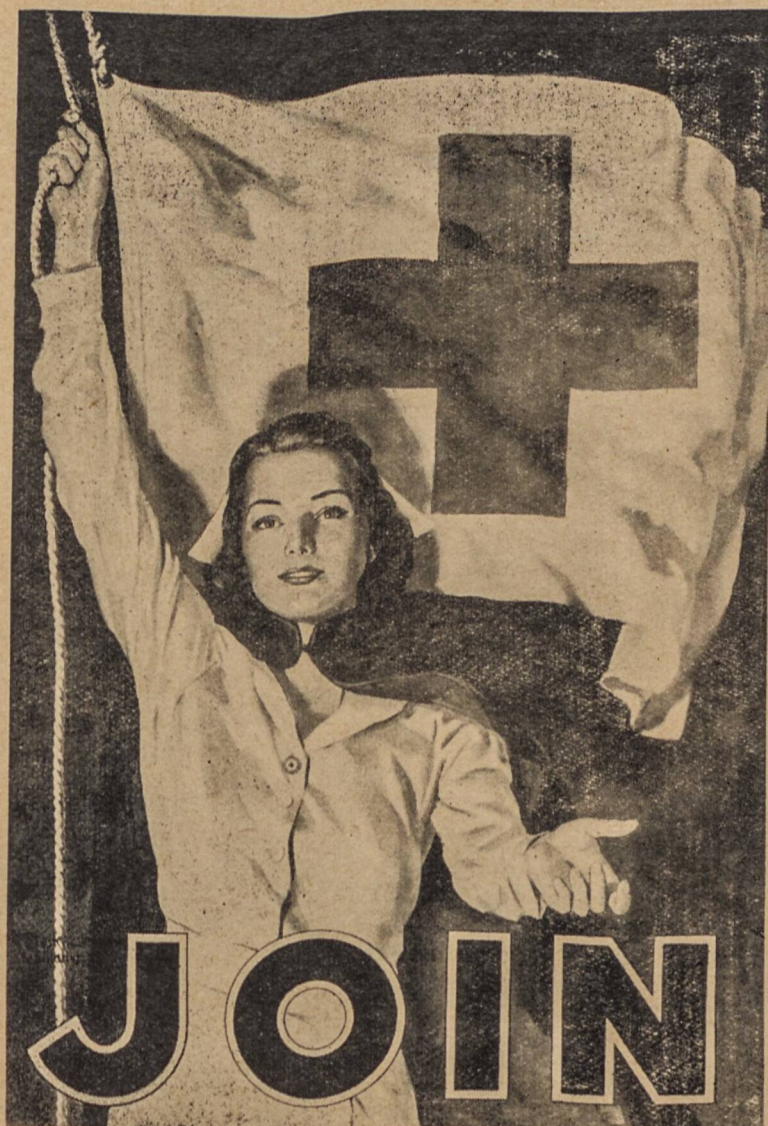
Tautinės Sandaros Organas.
Metams kainą \$2.00

Red. M. VAIDYLA

Adresas: 840 W. 33rd Str.
Chicago, Ill.

1942	MAY						1942
SUN	MON	TUE	WED	THUR	FRI	SAT	
					1	2	
3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	
17	18	19	20	21	22	23	
24	25	26	27	28	29	30	

Margutis Prašo —
Atsinaujink Prenumeratą

MUZIKA IR DAINOS

DIDELĖ KNYGA SU GAIDOMS

Kaina \$1.00

REIKALAUKITE MARGUTY — ADRESAS —
6755 South Western Avenue, Chicago, Ill.

RADIO LAIKRAŠTIS

Vienuoliktį metų kaip Margutis pasitarnauja Chicagos ir apilinkės lietuviams žiniomis, pranešimais, paskaitomis, dainomis ir muzika iš

WHFC

(1450 kil.)

radio stoties. Kas vakarą, išskyrus sekmadienį (sekmadieniais 1 val. po piet) lygiai 9:30 Margutis prabyla į kiekvieno radijušą "Labas vakarėlis!" . . .

EXTRA! Penktadieniais ir Šeštadieniais 7 val. vakare. Du extra programai.

MARGUČIO ŠTABAS

Vedėjai programo — A. Vanagaitis
adv. A. Lapinskas
Teisių Skyrius — adv. A. Oliš
Sveikatos Skyrius — dr. St. Biežis
dr. St. Jakubs
Istorijos Skyrius — V. S. Jokūbėnas
Juokų Skyrius — "Baltramiejus" ir
Cecilija, "Dėdytė ir
Tetytė"

CONRAD

FOTOGRAFAS

Studija įrengta moderniškoms pirmos rūšies su užlaidomis ir Hollywood šviestomis. Darbas garantuotas.
420 W. 63rd St.
tel. Eng. 5883-5840

DIRVA

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Redakt. K. S. Karpus

Kaina metams \$2.00

Adresas:

6820 SUPERIOR AVE.

Cleveland, Ohio.

Darbininkai ir visi..... Pirkite
War Savings Stamps ir Bonds!

Vilnonius Švederius, Didelis ir Maželis,
Vilnonas Pirštinas, Vilnonas Kepuraites Mažiems Vaiku-
čiams, Vilnonas Kojines dėl Vyrų ir Meterų, Vilnoniai
Apatiniai Marškiniai dėl Vyrų.

BRIDGEPORT KNITTING MILLS

F. Selemonavičius, Savininkas

504 West 33rd Street, arti Normal Ave.

Tel. VICTory 3486

Chicago, Ill.

ANTANAS A. OLIS ADVOKATAS

Vidurmiesty: 134 No. La Salle St.

Tel. RANDolph 0332

Bridgeport: 3252 So. Halsted Street

Valandos: nuo 7 iki 9 vakare

Tik ketvirtadieniais

Telephone CALumet 6945

MARGUTIS

Metams \$2.00

Pusel metų \$1.00

6755 S. Western Ave.

Chicago, Ill.

REUMATIŠKI

SKAUSMAI

Deksenio Galinga Mostis, su-
daryta iš daug skirtingų ele-
mentų, turi savyje galingą ši-
limą. Šildydama galingai, ištar-
pins Reumatiškus skausmus,
rankų, kojų skaudėjimą ir tir-
pimą, dieglius, šaltį. Daugumui
žmonių pagelbėjo ir tamstai
pagelbės. Nelauk ilgiaus, ale
tuojaus įsigyk. D E K E N S
O I N T M E N T, arba rašy-
kite į dirbtuvę. Kaina 75c,
\$1.50.

DEKENS OINTMENT COMPANY,

Hartford, Conn.

KOPLYČIOS DYKAI

Visose Miesto Dalyse

AMBULANCE

Dieną Ir Naktį

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

NARIAI CHICAGOS IR CICEROS LIETUVIŲ

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASSOCIACIJOS

I. J. ZOLP

1646 West 46th Street

Tel. YARds 0781-0782

LACHAWICZ IR SŪNAI

2314 West 23rd Place

Tel. CANal 2515

42-44 East 108th Street

Tel. PULLman 1270

P. J. RIDIKAS

3354 South Halsted Street

Skyrius: 710 West 18th Street

Visi telefonai: YARds 1419

J. LIULEVIČIUS

4348 So. California Avenue

Tel. LAFayette 3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 Lituanica Avenue

Tel. YARds 4908

ANTHONY B. PETKUS

1410 South 50th Avenue

Tel. Cicero 2109

6812 So. Western Avenue

Tel. GROvehill 0142

MAŽEIKA IR EVANAUSKAS

3319 Lituanica Avenue

Tel. YARds 1138-1139

LEONARD F. BUKAUSKAS

10821 So. Michigan Avenue

Tel. PULLman 9661

